

Vodohospodárske stavby

11.prednáška

Príslušenstvo priehrad, vodné
elektrárne

Príslušenstvo priehrad

- Bezpečnostné prelivy
- Dnové výpusty
- Odberné objekty
- Hydroelektrárne

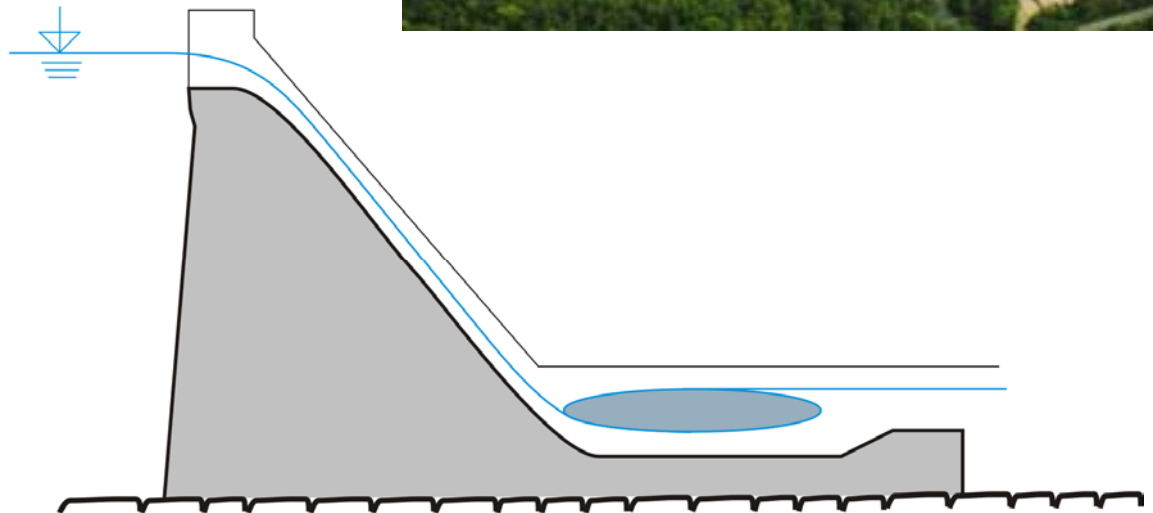
Bezpečnostný preliv

- Návrhová povodeň
 - Storočná voda
 - Bez súčasného vypúšťania iným spôsobom
 - Celkom plná nádrž
- Kontrolná povodeň
 - U významných nádrží
 - Tisícročná voda
 - S pomocou dnových výpustov (iba 50% kapacity)

Typy prelivov

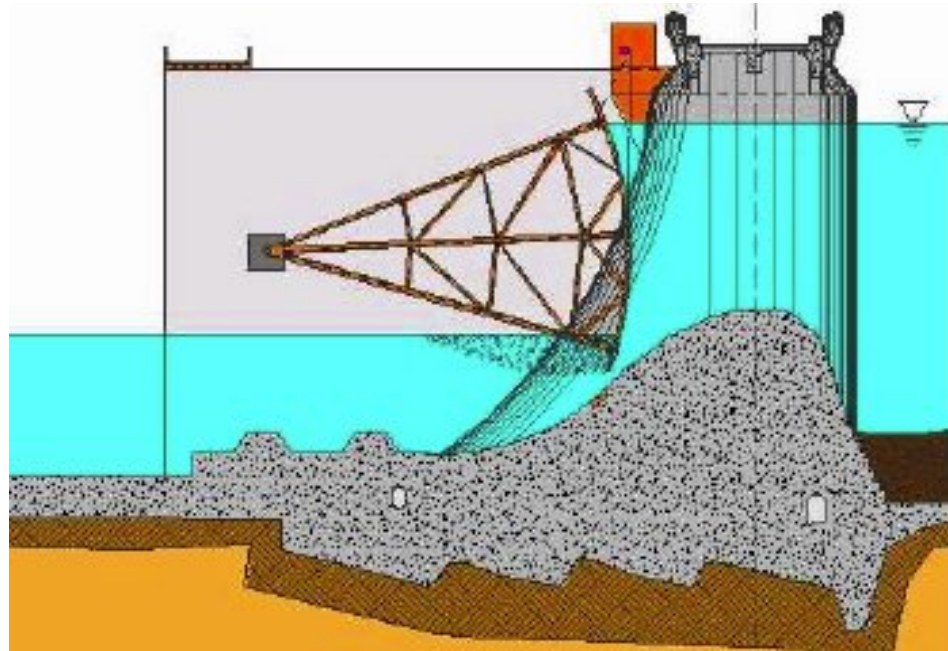
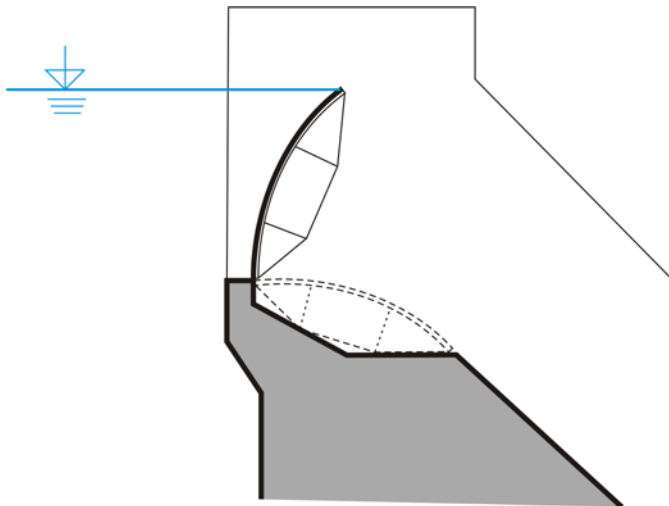
- Priamy

- prepadová hrana je rovnobežná s osou hrádze
- Bežne sa užíva pri gravitačných betónových priehradách
- Môže byť nehradený alebo hradený

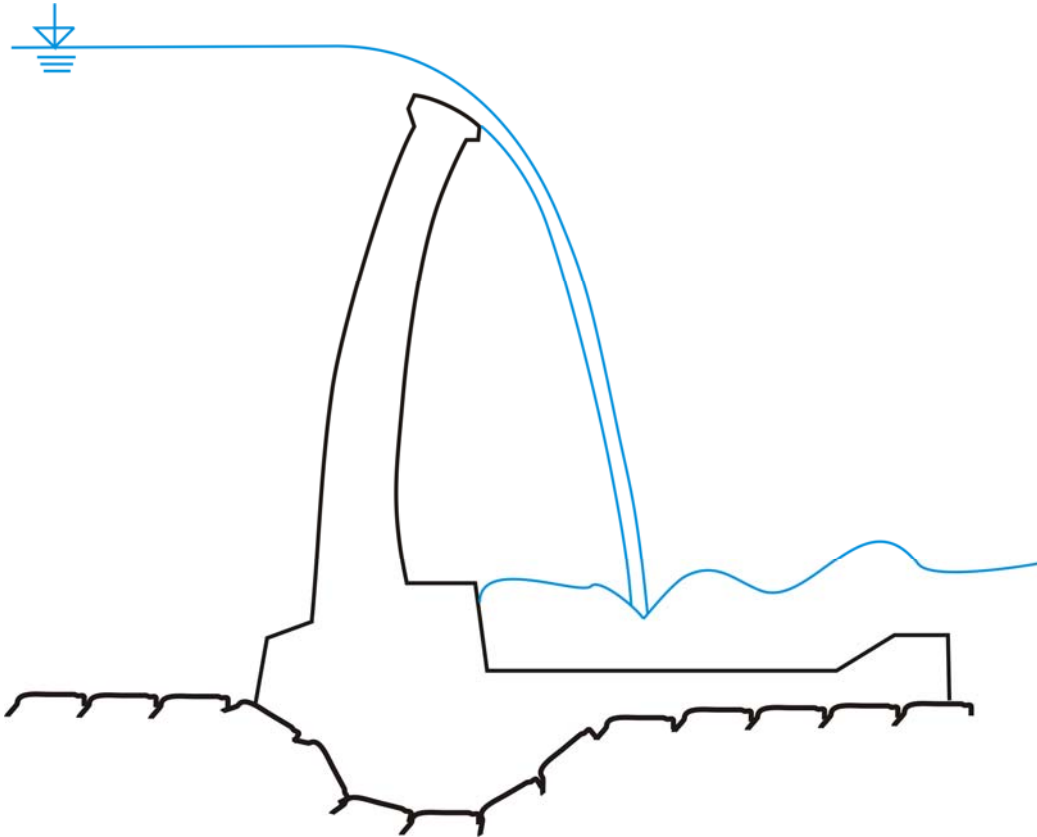
Typy prelivov

- Priamy preliv hradený
 - Klapkový uzáver (do 4m)
 - Segmentový uzáver (do 10m)
 - Tabuľový uzáver (vyššie, zriedka)

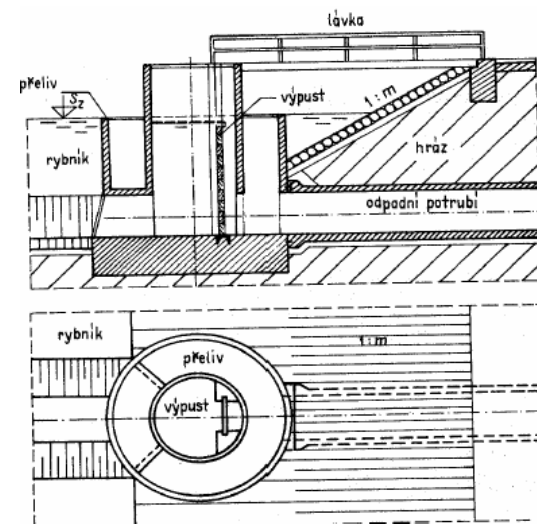
Typy prelivov

- Priamy preliv – klenbová priehrada

Typy prelivov

- Sypané hrádze
 - Priamy preliv (nie je častý)
 - Bočný preliv
 - Šachtový preliv

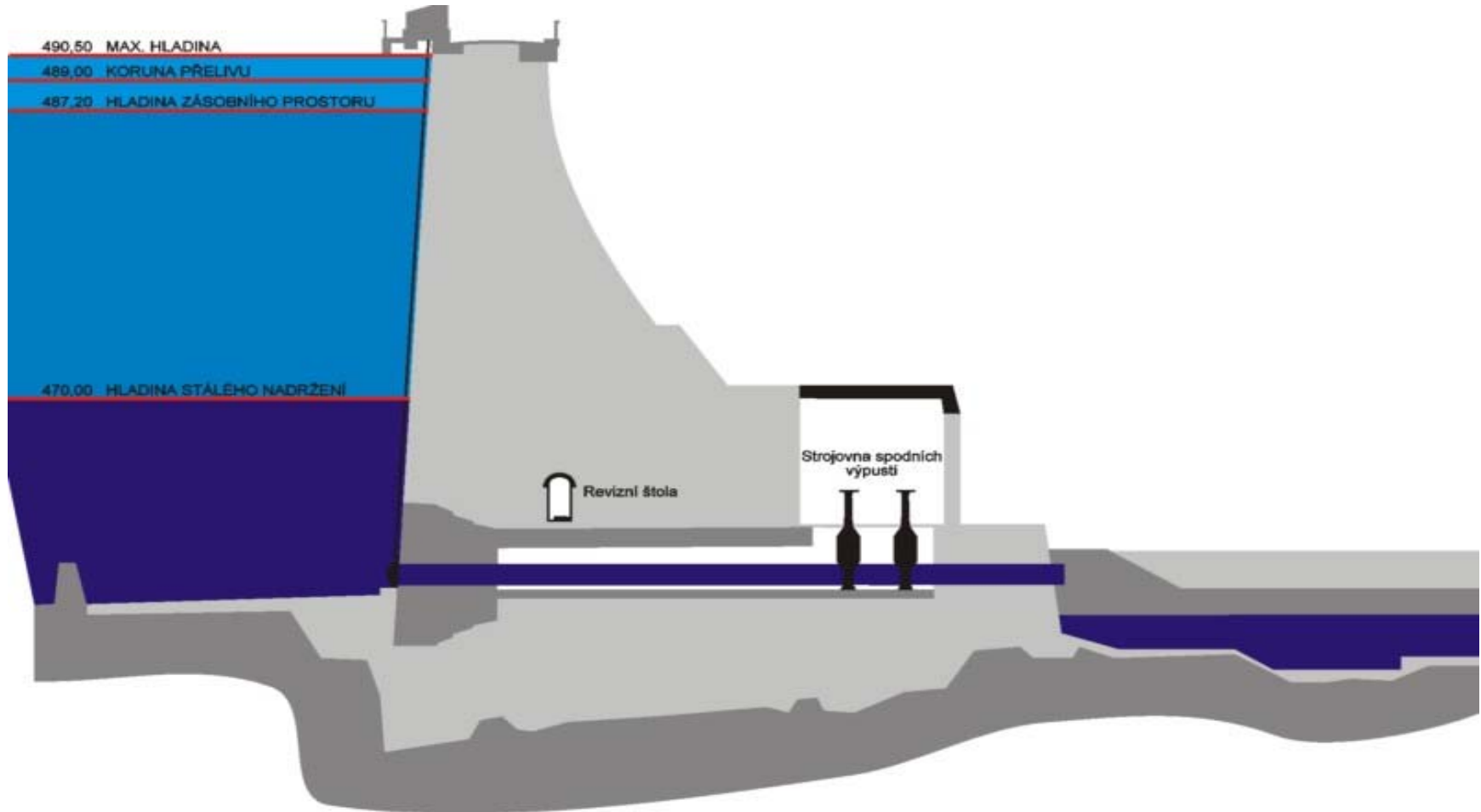

Typy prelivov

- Šachtové prelivy
 - Často u sypaných hrádzí
 - Kruhové prepádové hrany
 - Ústia do štôlní
 - Bežne sa robí tzv. združený objekt

Dnové výpusty

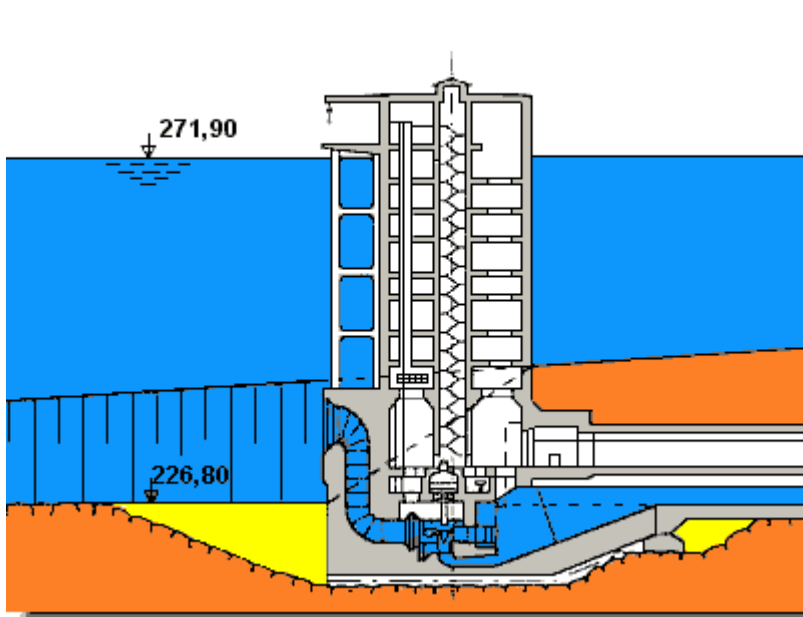
Dnové výpusty

- Minimálne dva dnové výpusty
- Každý výpust musí mať min. tri uzávery

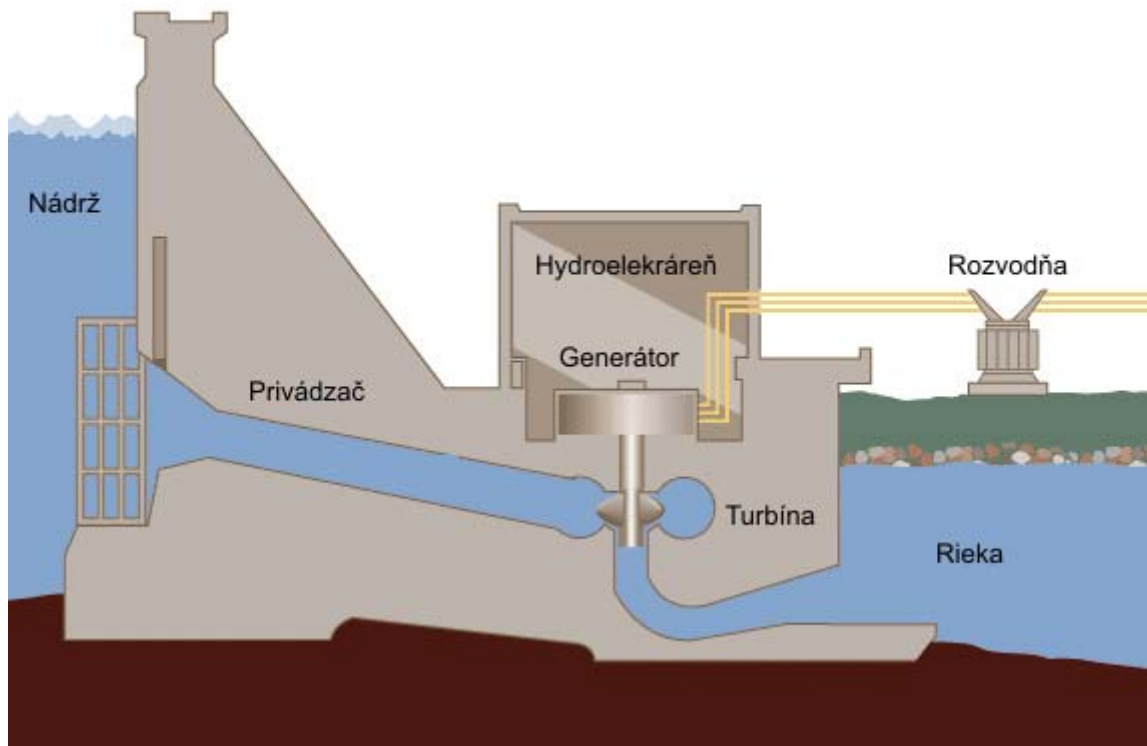
Združený objekt

- Zahŕnuje v sebe dnové výpuste, odberné zariadenia a niekedy aj bezpečnostné prelivy

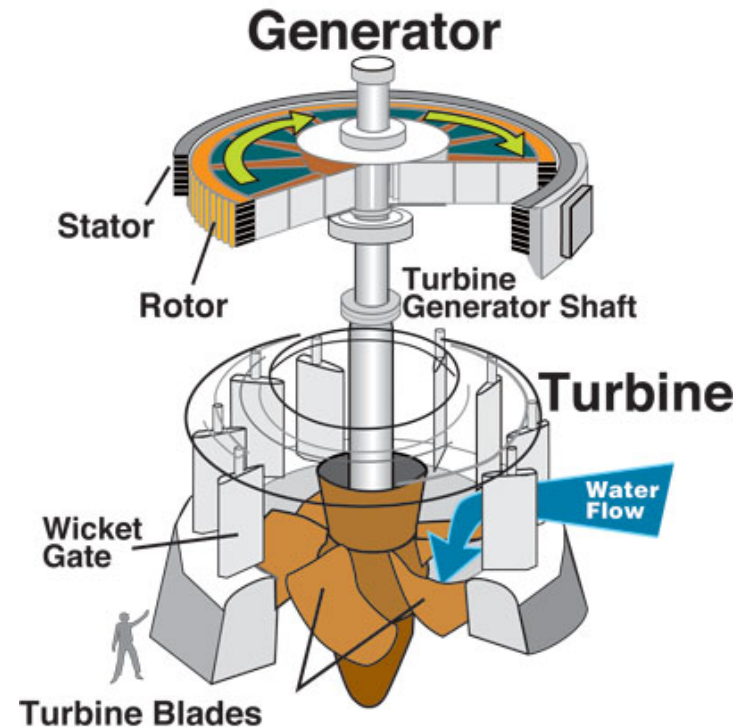
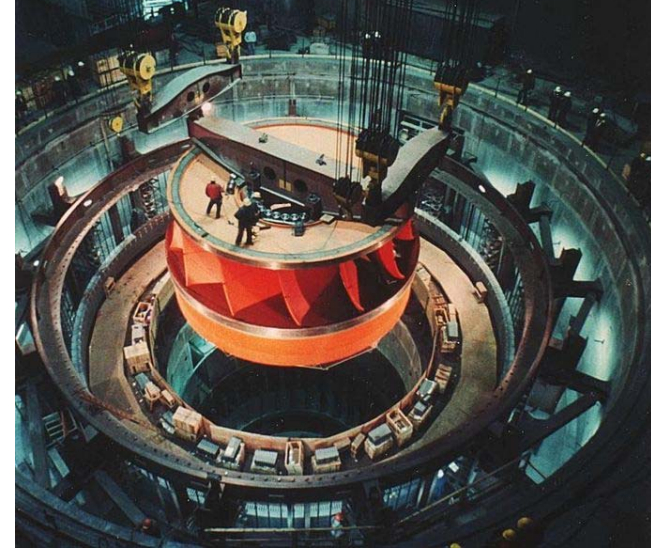
Hydroelektrárneň

- Schéma elektrárne

Turbíny

- Nízkotlakové
 - Spád do 15m
 - Kaplanova turbína
 - Zvyčajne ako priebežné na hatiach
- Strednotlakové
 - Spád 15 až 50m
 - Kaplanova turbína
 - Zvyčajne ako priehradné,
 - špičkové elektrárne
- Vysokotlakové
 - Spád nad 50m
 - Francisova turbína

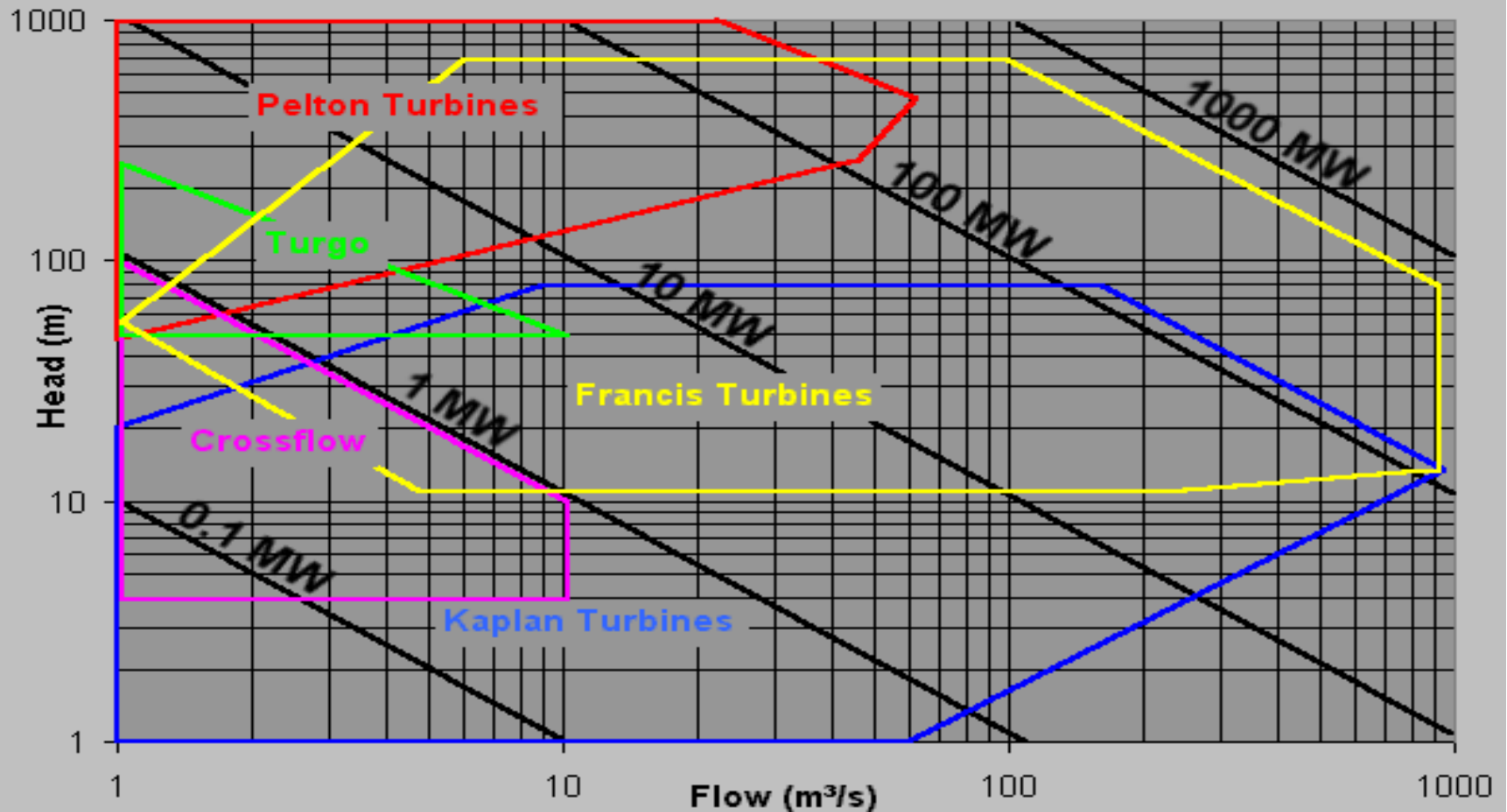
Turbíny

- Reakčné
 - Základom je hydrostatický tlak vody, ktorý roztáča lopatky turbíny
 - Patria sem Kaplanova aj Francisova turbína
 - Kaplanova turbína má spád 2-40m
 - Francisova turbína má spád 5 – 350m
- Impulzné
 - Lopatky sa roztáčajú pôsobením kinetickej energie
 - Patrí sem Peltonova turbína
 - Používajú sa iba pre veľmi vysoké tlaky vody
 - Pre spád 50 až 1300m

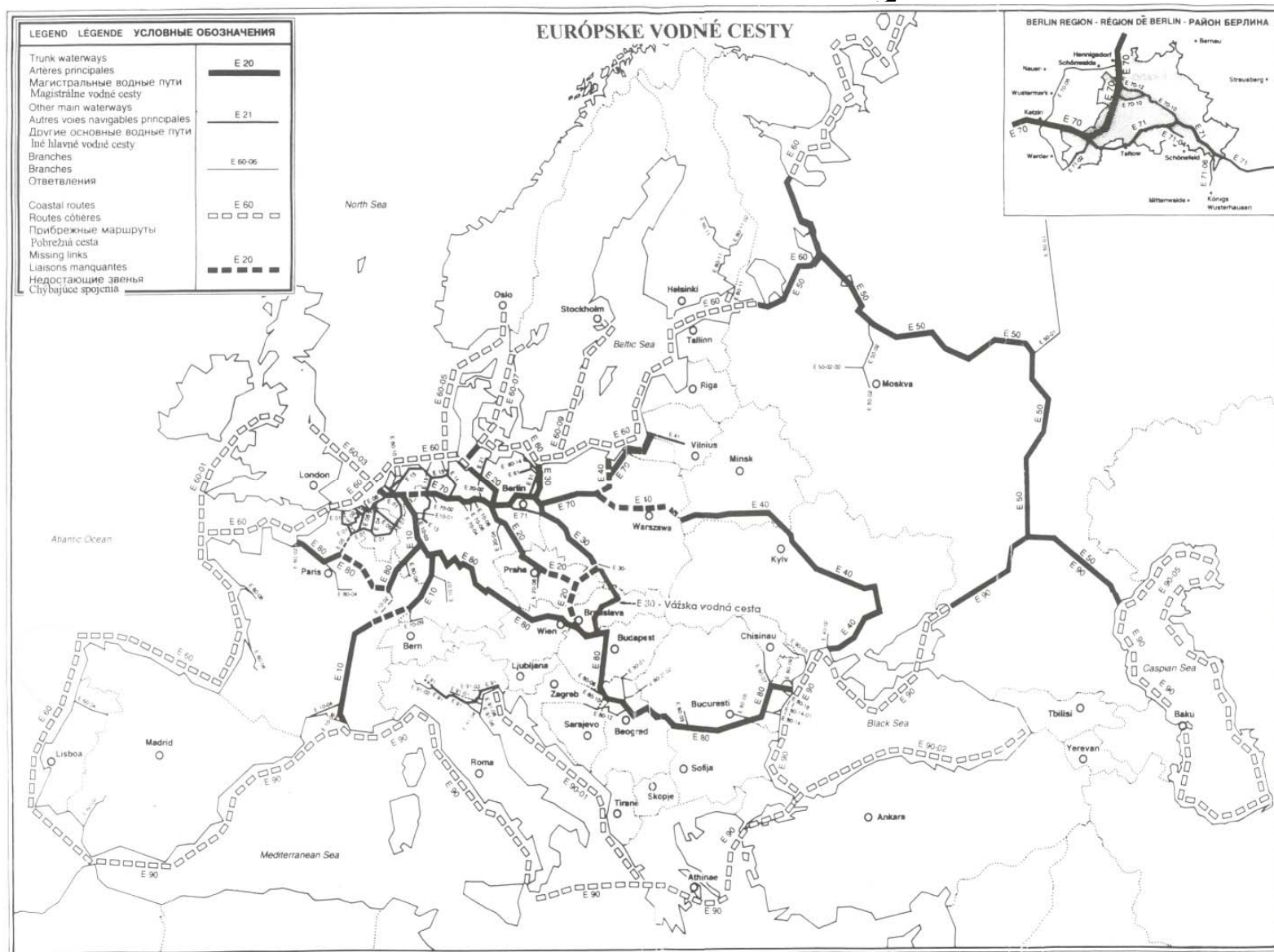

Turbíny

Turbine Application Chart

Vodné cesty

Klasifikácia vodných ciest

Druh vodnej cesty	Trieda cesty	Motorové nákladné lode				Najmenšia výška pod mostom
		Hlavná charakteristika plavidla				
		dĺžka max.	šírka max.	ponor	nosnosť	
	(1)	m	m	m (2)	t	m (4)
Miestneho významu	I	38,5	5,05	1,80-2,20	250 - 400	4,00
	II	50-55	6,60	2,50	400 - 650	4,00-5,00
	III	67-70	8,20	2,50	650 - 1000	4,00-5,00

Klasifikácia vodných ciest

Trieda cesty	Motorové nákladné lode				Tlačná zostava				Najmenšia výška pod mostom
	Hlavná charakteristika plavidla				Hlavná charakteristika zostavy				
	dĺžka max.	šírka max.	ponor	nosnosť	dĺžka	šírka	ponor	nosnosť	
(1)	m	m	m (2)	t	m	m	m (2)	t (3)	m (4)
IV	80-85	9,50	2,50	1000 - 1500	85	9,50	2,50-2,80	1250-1450	5,25 - 7,00 (5)
Va	95-110	11,40	2,50-2,80	1500 - 2400	95-110 (6)	11,40	2,50-2,80	1600-1850	5,25 – 7,00 (5)
Vb					172-185 (6)	11,40	2,50-2,80	3200-3700	

Klasifikácia vodných ciest

Trieda cesty	Motorové nákladné lode				Tlačná zostava				Najmenšia výška pod mostom
	Hlavná charakteristika plavidla				Hlavná charakteristika zostavy				
	dĺžka max.	šírka max.	ponor	nosnosť	dĺžka	šírka	ponor	nosnosť	
(1)	m	m	m (2)	t	m	m	m (2)	t (3)	m (4)
VIa					95-110 (6)	22,80	2,50-4,50	3200-6000	7,00 - 9,10
VIb	140	14,50	3,90		185-195 (6)	22,80	2,50-4,50	6400-12000	7,00 - 9,10
VIc					270-280 193-200 (6)	22,80 33,00-34,20 (6)	2,50-4,50	9600-18000	9,10
VII					285-295 (6)	33,00-33,40 (6)	2,50-4,50	14000-27000	9,10

Vodné cesty

- Splavňovanie tokov
 - Úpravou koryta (pri dostatočnej hĺbke). Hĺbka by mala byť počítaná ako ponor+bezpečná vzdialenosť od dna ($2,5\text{m}+0,5\text{m}=3\text{m}$)
 - Systémom hatí (kanalizácia toku) – tok je rozdelený na zdrže – vytvorí sa kaskáda
- Umelé prieplavy
 - Pracujú obdobne ako kanalizovaný tok, ale musí sa zásobovať vodou

Priečny profil kanálu

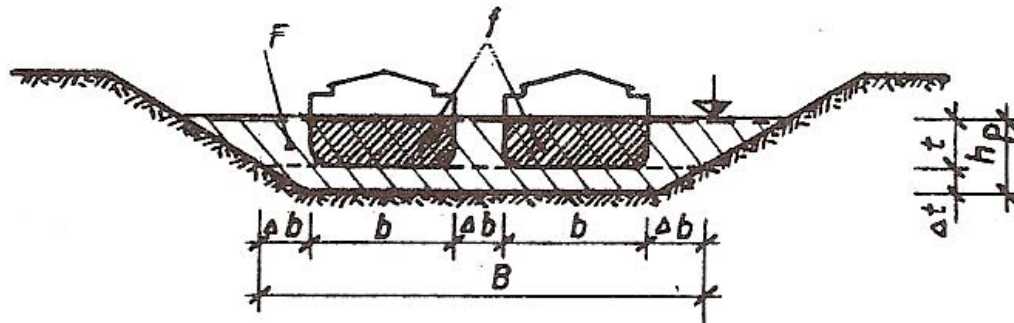
- Minimálne rozmery

- Prietokná plocha $F = n.f$ $n = 5 \div 7$

- Šírka $B = 2.b + 3.\Delta b$

- Hĺbka $h = t + \Delta t$

- Minimálne Δt je 0,5m, lepšie 1,0 až 1,5m

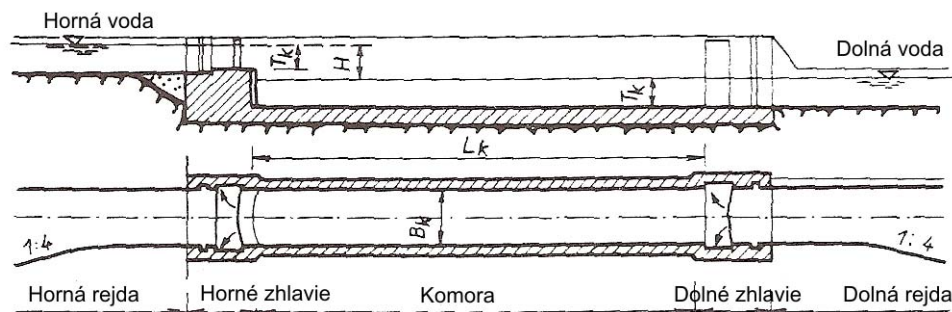
Objekty na vodnej ceste

- Plavebné komory
- Lodné dvíhadlá
- Prístavy

Plavebné komory

- Súčasti komory
 - Rejdy
 - Horná
 - Spodná
 - Zhlavie a vráta
 - Vlastná komora

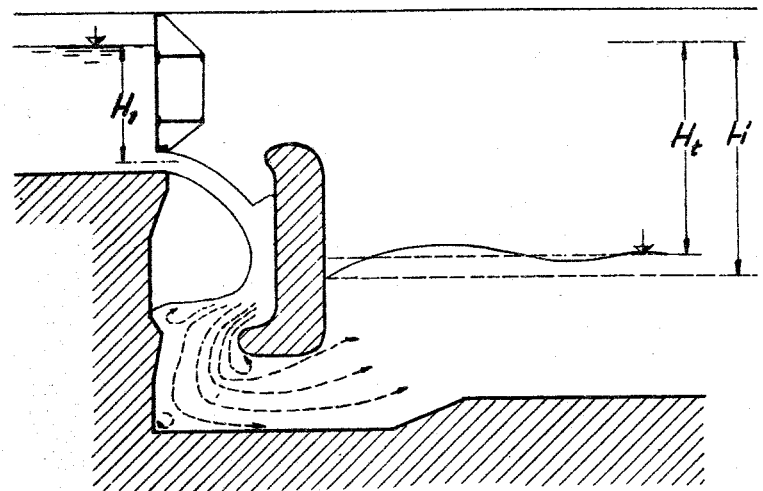
Plavebné komory

- Podľa počtu komôr za sebou
 - Jednostupňové
 - Viacstupňové
 - Stupnica komôr – komory bezprostredne za sebou
 - Spojité komory – komory s medzizdržou
- Podľa počtu komôr vedľa seba
 - Jednoradové
 - Dvojité
 - Združené – slúžia navzájom ako úsporné nádrže

Plavebné komory

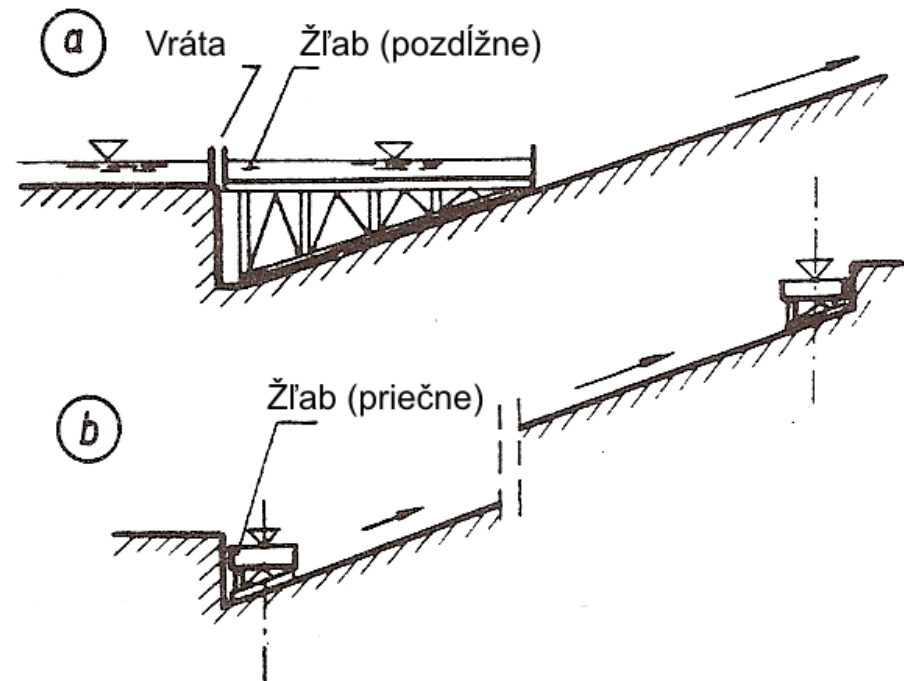
- Podľa spôsobu plnenia
 - S priamym plnením
 - cez vráta komory
 - S plniacimi kanálmi (obtokmi)
 - Krátke obtoky
 - Stredné obtoky
 - Dlhé obtoky

Vodné dvíhací

Pre prekonávanie väčších výškových rozdielov

- Pozdĺžne
- Priečne

Prístavy

- Schéma prístavu

